

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

5

Fylke:

N. Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Leksvik

Emne:

Vassbering

Bygdelag:

Oppskr. av:

Johan Moan,

Gard:

Moan

(adresse):

Leksvik

G.nr. 8

Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Oppskrifta er dels av eiga røynsle, og dels har eg det etter foreldra mine som no bær er over 70 år og som er fødte og oppvaksne her i bygda.

- 1 -

Vassbering med to bøtter og vass-sle eller vassgreie som det vert kalla her — har for vori den mest vanlege måten å få inn vatn på. Vass-selen, slik han har vori i Leksvik, er ikkje slike at han kviler på bær akslene. Men ein må gå med han litt på snø, og han da skiftevis la tyngda kvila på høgre og venstre aksel.

I gamle dagar brukte ein vidjer og trekrokar i vass-selen. For ein mannsalder sidan fanns enda slike vass-seler på dei fleste setene på Leksvik skogen. Men no er vidjerne og trekrokane borte,

og ein smekker kjetting med jarn:
trokar i staden.

I gamle dagar brukte ein også
trebøtter til vassberinga. For at
ikkje vatnet skulle skvetta over
bøtta under gonga lag ein liten
trekross og flaut ned på vatnet.
Å seia nokk visst om når tre-
bøttene gjikk ut av bruk er heller
vanskeleg. Helst gjikk det vel for
seg på ein fjør- eller år, kanskje.
Stort sett får ein vel seia dei gjikk
av bruk kring århundret kift.

Dei køyde sjølvagt vatn i
gamle dagar også. Det vart køyrt
i tømmer, og helst brukte ein slede.
Om vinteren vanleg slede og om
sommaren kvermslede. Ein veit
ikkje om nokk sikkert tilfelle
der ein brukte vogn.

Men det mest av vatnet vart
nok bori inn. På dei gardane
der det var tenestefolk var det
vanleg at desse bar vatnet. Drengen
bar til stallen og tause til
fjaset og kjøkenet. Var det to
tauser, bar gjerne den eine til
fjaset og den andre til kjøkenet.
Der dei ikkje hadde tenestefolk,
bar sjølvagt gardfolket vatnet,
og da sjølvagt karane til stallen
og kvinnfolka til fjaset og kjøken-
et.

Barna fekk nok også læra seg

til å bera vatn, og det er sikkert mange som har fått ein knekk for livet av dette. Her fins såleis eldre folk som er vortne krybrygga av å gå som vasshest i barneåra.

I over det halve av alle heimar i Leksvik fins enda ikkje springvatn, og det blir bori mykje vatn både i vass-sele og utan. Dette er tilfelle både på gardar, småbruk og husemannsplassar.

Når ein ser korleis gardane er lagt her i Leksvik, finn ein eit at dei gamle ikkje har ofra vassspørsmålet ein einaste tanke. For gardane ligg helst slik at vatnet må renna mot bakke, om ein skal få det inn med vanleg spring.

Og slik er det og med dei fleste setene. Dei fleste setene er lagt oppe på høgd, der det rett nok er heleg utsyn men alltid vonst om vatn.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM 552
BYGDØY

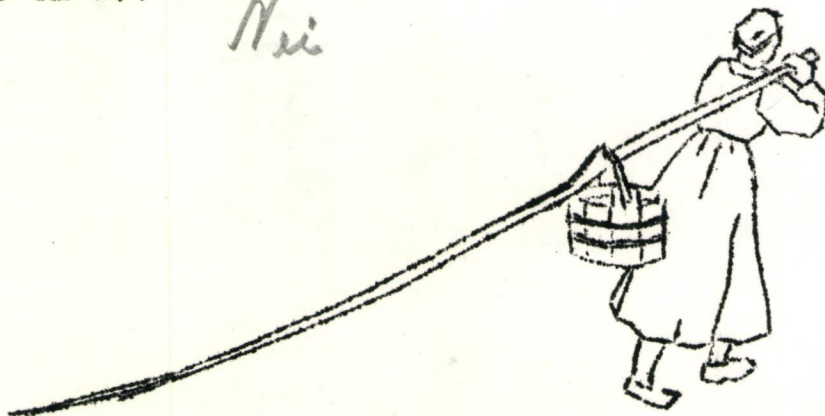
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

2508

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Nei

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Nei

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Nei

Joh. Moan.